

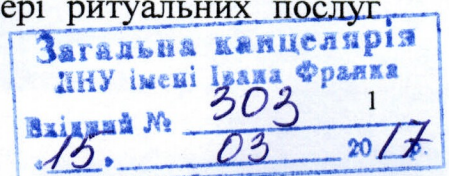
Спеціалізованій вченій раді Д 35.051.01
Львівського національного
університету імені Івана Франка

ВІДГУК

**офіційного опонента Марцина Володимира Степановича
доктора економічних наук,
академіка Академії наук вищої освіти України, професора,
завідувача кафедри міжнародної економіки та інвестиційної
діяльності Львівського інституту економіки і туризму
на дисертацію Рудої Ірини Ігорівни на тему:
«Державне регулювання сфери ритуальних послуг в Україні»,
поданої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління
національним господарством**

Актуальність теми дисертаційної роботи. Проблематика питань модернізації державного регулювання сфери ритуальних послуг в Україні пов'язана з: фактами порушення прав споживачів ритуальних послуг через недосконалість нормативно-правового регулювання організації ритуальної діяльності; неоднорідністю локальних ринків ритуальних послуг; відсутністю чіткої та прозорої системи державного управління галуззю; браком фінансування на спорудження та утримання місць поховання; великою часткою ринку ритуальних послуг, яка перебуває в тіні тощо.

Незважаючи на значну кількість напрацьованих учених щодо вдосконалення економічних процесів у сфері ритуальних послуг, поки що немає системних комплексних досліджень механізму державного регулювання цього ринку. Необхідність поглиблення та модернізації сформованого устрою економічної діяльності в сфері ритуальних послуг

зумовили вибір теми дисертаційного дослідження. Воно є своєчасним й актуальним та потребує подальших досліджень з метою формування нових теоретико-методичних засад ефективного механізму державного регулювання та розвитку сфери ритуальних послуг в Україні.

Результати цього дослідження, сформульовані з урахуванням зарубіжних тенденцій функціонування та розвитку ритуально-похоронного бізнесу, ґрунтуються на численних напрацюваннях українських і зарубіжних вчених.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Дисертаційна робота Рудої І.І. на тему «Державне регулювання сфери ритуальних послуг в Україні» відзначається самостійністю та завершеністю. Ознайомлення з дослідженням засвідчує, що наукові положення, висновки та рекомендації, які знайшли відображення у дисертації, характеризуються високим ступенем обґрунтованості і достовірності. Це також підтверджується широким переліком використаних літературних джерел з досліджуваної проблематики (247 джерел), нормативних та інструктивних матеріалів, апробацією на науково-практичних конференціях і семінарах.

Тема дисертації розглянута та викладена всебічно і докладно, мета роботи відповідає обраній темі. Висновки є логічно обґрунтованим підсумком виконаної роботи, повною мірою відображають основні положення проведеного дослідження та можливі результати їх впровадження.

Обґрунтованість результатів роботи підтверджується використанням сучасних методів дослідження: аналізу та синтезу, системного, логічного та історичного, економіко-статистичного та структурного аналізу, кореляційно-регресійного аналізу, узагальнення, індукції та дедукції.

Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові акти, матеріали Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-

комунального господарства України, Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства охорони здоров'я України та Генеральної прокуратури України, статистичні матеріали Державної служби статистики України, Всесвітньої асоціації похоронних організацій, Євростату, Світового банку, аналітичні матеріали національних та міжнародних рейтингових агентств.

Таким чином, вивчення дисертаційної роботи, автореферату, публікацій за темою дисертації Рудої І.І. дозволяє зробити висновок, що отримані наукові результати є належним чином обґрунтованими, логічними та достовірними, що підтверджено їх практичним застосуванням.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи, її авторефератом та основними працями дисертанта дало змогу визначити найважливіші теоретико-методичні положення, практичні рекомендації та висновки, які характеризуються науковою новизною, сформульовані особисто та відображають внесок Рудої І.І. у вирішення важливої науково-прикладної проблеми щодо удосконалення механізмів державного регулювання сфери ритуальних послуг в Україні.

Найбільш суттєві наукові результати дослідження полягають у такому.

Обґрунтовано, що сферу ритуальних послуг доцільно розглядати, в першу чергу, як галузь локального ринку або ж ринку муніципального господарства (ст. 20-24), як порівняно простого ринку за внутрішньою структурою, де посередники або відсутні, або рівень посередницької діяльності невисокий.

Удосконалено поняття «державне регулювання сфери ритуальних послуг» (ст. 30-31), що полягає у реалізації системи здійснення організаційно-управлінських, інституційних та економічних функцій держави через реалізацію нормативно-правового регулювання, податкової та конкурентної політики, яка спрямована на формування

конкурентоспроможної сфери ритуальних послуг, здатної задовольнити потреби споживачів в якісних товарах та послугах похоронно-ритуального спрямування.

Визначено перелік основних факторів, які суттєво впливають на формування конкурентної ситуації на ринку ритуальних послуг (ст. 45-46), що дало змогу виділити головні базові критерії, на виконанні яких будується вся система регулювання ринку ритуально-похоронного обслуговування населення.

Розроблено економетричну модель, яка відображає залежність фінансових результатів діяльності організацій, які працюють за видом економічної діяльності «Організування поховань і надання суміжних послуг» від впливу певних соціально-економічних факторів (ст. 121-131), що дасть змогу оцінити ефективність системи державної політики в сфері ритуальних послуг. Практична цінність проведених розрахунків та аналізу результатів економетричного моделювання полягає в тому, що вони свідчать про неефективність та високий рівень тіньової складової в загальнодержавному та місцевому управлінні розвитком сфери ритуальних послуг, що, в свою чергу, вказує на необхідність модернізації системи державного управління сферою ритуальних послуг.

Запропоновано сформуванню систему державного регулювання сфери ритуальних послуг у напрямках визначення та дотримання соціальних і економічних інтересів всіх учасників ринку (ст. 152-153), з одночасним вдосконаленням та розвитком системи надання ритуальних послуг.

Запропоновано та обґрунтовано застосування програмно-цільового методу державного регулювання регіонального розвитку сфери ритуальних послуг (ст. 158-161), що складається з сукупності інформаційно-аналітичних блоків, реалізуючи які очікують отримання результатів модернізації сфери ритуальних послуг, яка забезпечить, з одного боку, рівні можливості для діяльності організацій різних організаційно-економічних форм, а з іншого,

забезпечить виконання державних гарантій щодо надання похоронно-ритуальних послуг населенню.

Сформовано систему концептуальних заходів державного регулювання ринку ритуальних послуг (ст. 161-171), які складаються з цілої низки необхідних напрямів, які допоможуть ефективно здійснити процес модернізації ринку ритуальних послуг України.

Повнота викладення наукових положень та результатів дисертації в опублікованих працях та авторефераті. Основні положення та результати дисертаційної роботи Рудої І.І. оприлюднено в 24 наукових працях загальним обсягом 5,75 д.а., в тому числі: 8 статей – у фахових наукових виданнях України; 1 публікація – в електронному науковому фаховому виданні України; 1 одноосібна публікація – у науковому періодичному виданні інших держав; 1 одноосібна публікація апробаційного характеру у науковому виданні інших держав; 13 одноосібних праць – у збірниках наукових праць та матеріалах конференцій за темою дисертаційної роботи. З робіт, опублікованих у співавторстві, автор використав лише результати, що належать йому особисто.

Опубліковані наукові роботи та автореферат дисертації повністю відображають основні положення дисертаційної роботи, зокрема наукові результати, висновки та рекомендації.

Теоретична та практична значущість наукових результатів. Теоретичну цінність результатів дослідження складають: укрупнена схема діючого алгоритму надання ритуально-похоронних послуг населенню, що унаочнює систему державного регулювання в сфері ритуальних послуг (с. 32-40); методичні засади використання економетричних моделей в аналізі впливу соціально-економічних факторів на діяльність організацій сфери ритуальних послуг (с. 122-130); порівняльний аналіз діючого та перспективного підходів у наданні похоронно-ритуальних послуг населенню

з метою формування потенційного платоспроможного попиту на них (с. 145-149); механізм реалізації програмно-цільової методу державного регулювання регіонального ринку ритуальних послуг, яка складається з сукупності інформаційно-аналітичних блоків, реалізуючи які очікують отримання результатів модернізації цієї сфери (с. 161-173).

Практичне значення виконаного дослідження полягає в тому, що висновки та рекомендації автора доведені до рівня методичних розробок та практичного застосування. Вони можуть використовуватися у діяльності державних органів влади, що підтверджено їх практичним впровадженням у діяльність: Департаментом розвитку та експлуатації житлово-комунального господарства Львівської обласної державної адміністрації під час розробки методичних рекомендацій створення єдиної муніципальної диспетчерської служби ритуальних послуг (довідка про впровадження № 01/9-01-2782 від 01.09.2016); Новояворівською міською радою при впровадженні програмно-цільової методики функціонування місцевого ринку ритуальних послуг (довідка про впровадження № 1774/10 від 10.08.2016 р.), Жулинською сільською радою під час організації робіт, які спрямовані на благоустрій територій похоронного призначення (довідка про впровадження № 76 від 16.08.2016 р.). Також результати дисертаційної роботи можуть використовуватися в процесі викладання економічних дисциплін у вищих навчальних закладах, що підтверджено довідками про їх впровадження в навчальний процес Львівського національного університету імені Івана Франка при викладанні дисциплін «Управління потенціалом підприємства», «Державне регулювання економіки», «Регіональна економіка» (довідка про впровадження № 3876-В від 30.08.2016 р.) та Львівського державного університету внутрішніх справ при викладанні курсу «Державне регулювання економіки» (довідка про впровадження № 28 від 15.07.2016 р.).

Дисертаційна робота Рудої І.І. виконувалась у безпосередньому зв'язку з планом науково-дослідних робіт кафедри економіки підприємства економічного факультету Львівського національного університету імені

Івана Франка у межах робочого часу «Євроінтеграція України в умовах глобалізації» (номер державної реєстрації 0110U004072) та «Регулювання підприємницької діяльності в Україні в умовах посилення євроінтеграційних процесів» (номер державної реєстрації 0114U005091). У межах зазначених держбюджетних тем обґрунтовано основні напрямки державного регулювання сфери ритуальних послуг та сформовано механізм трансформації цієї сфери на основі закордонного досвіду.

Дискусійні положення та зауваження.

Відзначаючи змістовність і багатоаспектність представленої до захисту дисертаційної роботи, ґрунтовне дослідження важливої наукової проблеми, за окремими положеннями, висновками та рекомендаціями, наведеними у дисертації, слід зробити наступні зауваження, які в окремих випадках мають рекомендаційний характер та слугують підставою для їх обговорення в дискусійному порядку:

1. У Розділі 1 бракує детального аналізу табл. 1.2 (с. 28), яку автор наводить для демонстрації оцінки ритуальних послуг за ступенем морального навантаження на виконавця та споживача цих послуг.

2. Достатньо ґрунтовно здобувачем проведено аналіз впливу чинників зовнішнього середовища на функціонування сфери ритуальних послуг в Україні (с. 70-96). При цьому дисертанту варто було чіткіше сформулювати механізм їх впливу на систему державного регулювання цієї сфери.

3. Потребує додаткового пояснення поділ на підприємства за кодом 96.03 «Організування поховань і надання суміжних послуг» КВЕД ДК 009:2010 та підприємства й організації сфери ритуальних послуг. Автор розглядає механізм державного регулювання сфери ритуальних послуг в розрізі діяльності організацій сфери ритуальних послуг, а економетрична модель побудована для підприємств за кодом 96.03 «Організування поховань і надання суміжних послуг» (ст. 117-130).

4. Досліджуючи різні сценарії державного регулювання сфери ритуальних послуг (с. 139-142), дисертанту доцільно було більше уваги приділити порівняльному аналізу регулятивної діяльності державних органів, визначити особливості та закономірності регулювання, які притаманні кожному з сценаріїв.

5. В дисертації міститься низка пропозицій, які мають дискусійний характер, зокрема необхідність розвитку мережі крематоріїв у всіх містах з кількістю жителів понад 110 тисяч чоловік (с. 147), для яких автор пропонує, щоб це стало містобудівною санітарною нормою.

6. Ми підтримуємо думку автора, що необхідно формувати систему регулювання сфери ритуальних послуг на основі спільного регулювання, проте в дисертаційній роботі залишилася поза розглядом проблема акредитації та стратегічного контролю за діяльністю організацій цієї сфери.

7. Згадуючи у Розділі 2 та 3 про корупційну складову в сфері ритуальних послуг України, автор не доводить свої висновки емпіричними дослідженнями корупції. Слабкість інституційного регулювання цієї сфери можна було б підтвердити низкою індексів, які характеризують якість управління та рівень корумпованості для більш наочного представлення цього аналізу.

Висловлені зауваження пов'язані, переважно, з дискусійністю окремих положень і недостатнім їх обґрунтуванням, а тому вони не мають принципового характеру та не знижують загальної позитивної оцінки роботи.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Рудої Ірини Ігорівни на тему «Державне регулювання сфери ритуальних послуг в Україні», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством є цілісною, завершеною науковою працею, яка містить належним чином обґрунтовані висновки та пропозиції щодо покращення системи державного регулювання сфери ритуальних послуг України.

Тема представленої на захист дисертаційної роботи повністю відповідає паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством та розвиває напрям досліджень «Державне регулювання діяльності галузей соціальної сфери».

Мету та завдання, які поставлені в дисертаційній роботі, досягнуто і успішно вирішено. Дисертація є добре структурованою, в якій витримано логічну послідовність викладу теоретичних положень.

Опубліковані автором наукові праці та автореферат повністю відображають зміст дисертації, результати дослідження, наукову новизну та практичну значущість.

Згідно з вищезазначеним можна зробити висновок, що дисертаційна робота на тему «Державне регулювання сфери ритуальних послуг в Україні» відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 (зі змінами та доповненнями), нормативним актам МОН України, а її автор – Руда Ірина Ігорівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, академік

Академії наук вищої освіти України, професор

завідуючий кафедри міжнародної економіки

та інвестиційної діяльності

Львівського інституту економіки і туризму

В.С. Марцін

В.С. Марцін

*Відгуки надійшли
до секретарської вченої ради
15.03.2017р
Вчений секретар*

Шалейко / Мельничук С.І.